Ph□m M□nh Hùng, Nguy□n Hoàng Ph□□ng

□ Vi□t Nam, vi□c phát tri□n tin h□c y t□ nên t□p trung vào v□n đ□ b□nh t□t và s□c kh□e trong chăm sóc s□c kh□e ban đ□u. Đó là vi□c l□u tr□ b□nh án b□nh nhân, đăng ký b□nh, phát tri□n nghi□p v□ và tr□ giúp quy□t đ□nh chăm sóc ban đ□u, đ□ng th□i xây d□ng y t□ t□ xa nh□m giúp đ□ vi□c chăm sóc s□c kh□e cho đ□ng bào các vùng sâu, vùng xa.

i. Tình hình phát tri□n công ngh□ thông tin y t□ trên th□ gi□i và □ vi□t nam

Vi□c □ng d□ng c□a công ngh□ thông tin trong vi□c ph□c v□ chăm sóc s□c kh□e là khuynh h□□ng toàn c□u trong th□ k□ 21. Nh□ có s□ phát tri□n nhanh chóng c□a công ngh□ thông tin, tin h□c y t□ đã đ□t đ□□c nhi□u thành qu□ nh□ vi□c □ng d□ng các h□ thông tin b□nh vi□n, các h□ tr□ giúp làm quy□t đ□nh lâm sàng, y h□c t□ xa (telemedicine), th□c t□ □o và xa l□ thông tin s□c kh□e... do đó vi□c chăm sóc s□c kh□e c□ng đ□ng ngày càng đ□□c t□t h□n. □ nhi□u n□□c trên th□ gi□i, chính ph□ đã xây d□ng ch□□ng trình qu□c gia v□ công ngh□ thông tin y t□ nh□m tin h□c hóa ngành y t□. Nhi□u ch□□ng trình nghiên c□u và □ng d□ng đ□□c tri□n khai t□i các b□nh vi□n và các c□ s□ y t□, nh□ vi□c xây d□ng các h□ thông tin b□nh vi□n bao g□m các h□ truy□n tin, m□nh l□nh, h□ thông tin chăm sóc cho y tá, b□nh án, d□□c khoa, tia X, tr□ giúp làm quy□t đ□nh (giúp t□o đ□n thu□c, l□a ch□n thu□c kháng sinh, theo dõi li□u thu□c, c□nh báo lâm sàng, d□ □ng, ch□ đ□ ăn u□ng...) ph□c v□ lâm sàng. Còn trong qu□n lý hành chính, đã tri□n khai h□ qu□n lý hành chính b□nh nhân, qu□n lý nhân s□, tài s□n, ngân sách b□nh vi□n, phân tích ngu□n thu và chi c□a b□nh vi□n, ki□m tra vi□c s□ d□ng thi□t b□ y t□, truy c□p sách th□ vi□n b□nh vi□n cũng nh□ t□o trang web b□nh vi□n trên m□ng. Ngoài ra, còn xây d□ng các h□ truy□n tin l□u tr□ □nh PACS và y h□c t□ xa gi□a các b□nh vi□n, xây d□ng các tr□m chăm sóc dùng truy□n thông không dây cho các bác sĩ và nh□ng ng□□i ph□c v□ y t□. Đ□i v□i nhi□u qu□c gia, vi□c đào t□o là qu□c sách, do đó vi□c nghiên c□u xây d□ng các h□ d□y h□c y h□c thông minh là c□n thi□t, giúp cho vi□c đào t□o/h□c và t□ h□c t□ xa nh□m nâng cao trình đ□ cho các bác sĩ và nh□ng ng□□i làm công tác y t□ □ kh□p m□i mi□n đ□t n□□c. □ Nh□t B□n, Hàn Qu□c và m□t s□ qu□c gia phát tri□n, chính ph□ chú tr□ng xây d□ng m□ng chăm sóc s□c kh□e □ nhà ph□c v□ cho vi□c chăm sóc s□c kh□e ban đ□u và chăm sóc s□c kh□e ng□□i có tu□i.

Trong nh□ng năm qua, d□□i s□ ch□ đ□o c□a Ban Ch□ đ□o công ngh□ thông tin B□ Y t□, ngành y t□ b□□c đ□u đã xây d□ng các m□ng di□n r□ng, m□ng toàn qu□c và m□ng khu v□c theo h□ th□ng chuyên ngành cùng các m□ng n□i b□ c□a các c□ s□ y t□ nh□ b□nh vi□n, tr□□ng h□c... M□t s□ b□nh vi□n, đ□n v□ trong ngành y t□ đã mua, s□ d□ng và đã xây d□ng các ph□n m□m chuyên d□ng ph□c v□ cho công tác c□a mình. Ngoài ra, Vi□n Khoa h□c K□ thu□t B□u đi□n và Vi□n Công ngh□ B□u chính vi□n thông đã nghiên c□u tri□n khai th□ nghi□m m□ng y t□ t□ xa. M□t s□ vi□n nghiên c□u nh□ Vi□n Công ngh□ Thông tin, Trung tâm Khoa h□c T□ nhiên và Công ngh□ qu□c gia và m□t s□ c□ s□ nghiên c□u t□i các tr□□ng đ□i h□c □ Vi□t Nam cũng đã tri□n khai các đ□ tài nghiên c□u trong lĩnh v□c tin h□c y t□ nh□ các h□ thông tin b□nh vi□n, các h□ thông minh y h□c, ch□n đoán hàn-nhi□t, k□t h□p y h□c hi□n đ□i v□i y h□c c□ truy□n dân t□c... M□t s□ k□t qu□ nghiên c□u và tri□n khai □ng d□ng đã đ□□c báo cáo t□i các h□i ngh□ tin h□c y t□ qu□c t□ □ Nh□t B□n, Đài Loan, H□ng Công, Vi□t Nam... Tuy nhiên, vi□c nghiên c□u, □ng d□ng và đào t□o tin

h□c y t□ trong nh□ng năm qua v□n ch□a đáp □ng đ□□c nhu c□u phát tri□n ngày càng tăng c□a công ngh□ thông tin y t□ □ Vi□t Nam do ch□a có m□t Trung tâm/vi□n nghiên c□u chuyên ngành tin h□c y t□ có đ□ năng l□c chuyên môn giúp B□ Y t□, Ban ch□ đ□o công ngh□ thông tin t□p h□p các đ□i ngũ tin h□c y t□ □ các c□ s□ y t□ trong c□ n□□c, đ□y m□nh vi□c nghiên c□u, tri□n khai □ng d□ng và đ□o t□o tin h□c y t□ cho toàn ngành y t□ góp ph□n cho vi□c chăm sóc s□c kh□e nhân dân ngày m□t t□t h□n.

ii. M□t s□ lĩnh v□c phát tri□n công ngh□ thông tin Y t□ □ Vi□t nam

Đ□ phát tri□n tin h□c trong y t□ □ Vi□t Nam cũng nh□ đ□ hòa nh□p v□i qu□c t□ chúng ta c□n t□ng b□□c phát tri□n các h□ thông tin y t□ theo th□ t□ □u tiên sau:

1. Các h□ thông tin b□nh vi□n - là h□ t□ng c□ s□ đ□ chia s□ thông tin s□c kh□e qu□c gia t□□ng lai và hòa m□ng.

2. Các h□ thông tin s□c kh□e công c□ng - dùng cho y t□ d□ phòng và báo cáo d□ li□u d□ch t□.

3. Các h□ thông tin lâm sàng - tr□ giúp bác sĩ trong ch□n đoán và đi□u tr□.

4. Các h□ thông tin y h□c c□ truy□n dân t□c - l□u tr□ các thông tin v□ cây thu□c, bài thu□c.

5. Các h□ thông tin răng hàm m□t - tr□ giúp vi□c qu□n lý d□ li□u, thông tin b□nh nhân răng hàm m□t.

6. Các h□ thông tin d□□c h□c - dùng cho vi□c vi□t đ□n và phân ph□i thu□c.

7. Các h□ th□ng kê s□c kh□e và sinh h□c - thu th□p, l□u tr□ các s□ li□u th□ng kê v□ ho□t đ□ng s□c kh□e và sinh h□c.

8. M□ng thông tin s□c kh□e qu□c gia- truy□n các thông tin s□c kh□e ngành y t□.

9. M□ng qu□n lý □nh và s□c kh□e t□ xa - l□u tr□ □nh y h□c và dùng cho vi□c ch□n đoán, phân tích □nh b□ng máy tính.

10. Cùng v□i vi□c tri□n khai các công vi□c trên, ph□i ti□n hành đ□ng th□i vi□c nghiên c□u c□n thi□t và đào t□o cán b□ công ngh□ thông tin □ các c□ s□ nh□m đ□m b□o vi□c tri□n khai có k□t qu□ các □ng d□ng công ngh□ thông tin.

Vi□c l□u tr□ đi□n t□ là c□t lõi c□a vi□c toàn c□u hóa y t□ trong th□ k□ 21. Ngoài ra, nh□ng v□n đ□ kèm theo là vi□c tiêu chu□n hóa tin h□c y t□ qu□c t□, t□ v□ng thu□t ng□ y h□c (ví d□: Tâm, Can, T□, Ph□, Th□n trong y h□c c□ truy□n ph□□ng Đông đ□□c hi□u th□ nào theo y h□c hi□n đ□i), an toàn d□ li□u, đi□n t□, vi□n thông, th□ tín, thu các tín hi□u sinh h□c...

Vi□t Nam là m□t n□□c đang phát tri□n, do đó phát tri□n tin h□c y t□ nên t□p trung vào v□n đ□ b□nh t□t và s□c kh□e trong chăm sóc s□c kh□e ban đ□u. Đó là vi□c l□u tr□ b□nh án b□nh nhân chăm sóc ban đ□u, đăng ký b□nh, phát tri□n nghi□p v□ và tr□ giúp quy□t đ□nh chăm sóc ban

đ□u, đ□ng th□i xây d□ng y t□ t□ xa nh□m giúp đ□ vi□c chăm sóc s□c kh□e cho đ□ng bào các vùng sâu, vùng xa.

iii. M□t s□ đ□ xu□t v□ phát tri□n CNTT Y t□ Vi□t nam

Qua phân tích □ trên cho th□y c□n s□m thành l□p phòng thí nghi□m tr□ng đi□m v□ CNTT y t□ ho□c Trung tâm CNTT y t□ tr□c thu□c B□ Y t□ - là đ□n v□ đ□u ngành trong nghiên c□u, tri□n khai □ng d□ng và đào t□o tin h□c y t□ □ Vi□t nam. C□ s□ nghiên c□u này t□p h□p các cán b□ v□a đ□□c đào t□o và có năng l□c v□ tin h□c, v□a có hi□u bi□t nh□t đ□nh v□ y h□c (ho□c v□a đ□□c đào t□o v□ y h□c và có kh□ năng tri□n khai □ng d□ng tin h□c) bao g□m các nhóm chuyên môn tin h□c y t□ chính sau:

1. Nhóm nghiên c□u : g□m các cán b□ đ□□c đào t□o c□ b□n v□ tin h□c và hi□u bi□t v□ y h□c, có kh□ năng nghiên c□u, đ□ xu□t các gi□i pháp toán h□c, tin h□c cho v□n đ□ □ng d□ng c□n gi□i quy□t.

2. Nhóm tri□n khai □ng d□ng: có k□ năng l□p trình t□t. Hi□n nay, đ□ xây d□ng các h□ c□ s□ d□ li□u y t□ các h□ thông minh và các □ng d□ng trên m□ng, c□n bi□t ba ngôn ng□ l□p trình có hi□u qu□ và th□□ng dùng: Visual Basic, Visual C++ và JAVA dùng cho l□p trình m□ng.

3. Nhóm đào t□o: có kh□ năng đ□m nhi□m vi□c đào t□o ch□□ng trình tin h□c y t□ theo tiêu chu□n qu□c t□ cho các cán b□ □ các c□ s□ y t□ và sinh viên □ các tr□□ng đ□i h□c y.

Đ□ hoàn thành các công vi□c đ□t ra, chúng ta c□n phát huy n□i l□c, t□p h□p s□c m□nh c□a các đ□i ngũ tin h□c y t□ trong c□ n□□c, trên c□ s□ đó, đ□ng th□i tranh th□ s□ h□p tác bình đ□ng v□i các n□□c trong khu v□c và th□ gi□i trong c□ ba lĩnh v□c: nghiên c□u, □ng d□ng và đào t□o CNTT y t□.

(T□p chí Thông tin y h□c 8/2001)